

### 3<sup>Η</sup> ΟΜΑΔΑ: «Ο έρωτας στα τραγούδια»

#### Β' Φάση: εργασία σε ομάδες (4-5 ώρες)

Διδ/σα: Έλ. Κελεσίδου

#### Δημοτικά τραγούδια

«Τα δημοτικά τραγούδια της αγάπης είναι παλιά όσο παλιό είναι και το συναίσθημα που τα εμπνέει. Το ερωτικό στοιχείο, με την ευρύτερη έννοια του όρου, είναι το βασικό σε όλα τα τραγούδια αυτής της κατηγορίας, τα οποία παρουσιάζουν εκφραστική και στιχουργική ποικιλία. Περίφημα είναι τα ερωτικά δίστιχα (λιανοτράγουδα)@ που επιζούν ως τις μέρες μας ή ορισμένες από τις αυτοσχέδιες μαντινάδες. Ανάμεσα στις διάφορες μορφές των ερωτικών τραγουδιών είναι τα παινέματα, οι καημοί, τα πεισματικά, τα πειρακτικά κ.λπ.» Το τραγούδι «Κόρη που λάμπει» όπως και τα λιανοτράγουδα που ακολουθούν είναι «παινέματα της αγαπητικής» (δηλ. της κόρης που αγαπά το ποιητικό υποκείμενο)...

#### «Κόρη που λάμπει»

Εδώ σ' αυτή τη γειτονιά δεν πρέπει να είν' φεγγάρι,  
μόν' πρέπει να 'ναι συννεφιά, να 'ναι βαθύ σκοτάδι,  
γιατ' έχω μια αγαπητική κι εκείνη είν' το φεγγάρι,  
π' όντες\* προβάλλει να τη δω\* σκορπίζεται το σκοτάδι.  
Και με τον ήλιο μάλωνε και με τον ήλιο λέγει:

Ήλιε μου, για έβγα για να βγω, για λάμψε για να λάμψω.

Έλαμψε ο ήλιος το ταχύ\*, μαραίνει τα χορτάρια,  
πρόβαλε η κόρη π' αγαπώ, μαραίνει παλικάρια·  
φλογίζει νιους και καίγει οχτρούς, σκλαβώνει παλικάρια,  
καίγει κι εμένα π' αγαπώ μέσα στα φυλλοκάρδια.

Τα δημοτικά μας τραγούδια, επιμέλεια Γ. Ιωάννου, Ερμής

**\*Όντες: όταν, να δω: να δω, το ταχύ: γρήγορα, το πρωί**

#### @ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Απ' όλα τ' άστρα τ' ουρανού ένα είναι που σου μοιάζει,  
ένα που βγαίνει το πουρνό, όταν γλυκοχαράζει.

Κυπαρισσάκι μου ψηλό, ποια βρύση σε ποτίζει,  
που στέκεις πάντας δροσερό κι ανθείς και λουλουδίζεις;

Μα συ 'σαι μια βασίλισσα, π' όλον τον κόσμο ορίζεις,  
σα θέλης παίρνεις τη ζωή, σα θέλης τη χαρίζεις.

Όντε σ' εγέννα η μάννα σου, ο ήλιος εκατέβη  
και σου 'δωκε την ομορφιά και πάλι μετανέβη.

Ποιος ήλιος λαμπερότατος σού 'δωκε την ανθάδα,  
και ποια μηλιά, γλυκομηλιά, τη ροδοκοκκινάδα;

Σαν τι το θέλει η μάννα σου τη νύχτα το λυχνάρι,  
οπό 'χει μέσ' στο σπίτι της τ' Αυγούστου το φεγγάρι. (Νικόλαος Πολίτης, Δημοτικά Τραγούδια, «Της Αγάπης», εκδ. Καλοκάθη, σ. 264.)

(Ο συνθέτης Μ. Χατζηδάκης στο δίσκο του «Ο μεγάλος ερωτικός» έχει μελοποιήσει κάποια από τα λιανοτράγουδα. Μπορείτε να τα αναζητήσετε στο youtube ή να σας φέρω το CD. Στον ίδιο δίσκο υπάρχουν μελοποιημένα διάφορα ποιήματα - της Σαπούς, του Γ. Σαραντάρη, απόσπασμα από το Άσμα Ασμάτων του Σολομώντα κ.α.-)

## Εργασίες

- 1) α) Στους στίχους των παραπάνω δημοτικών τραγουδιών, όπως διαπιστώσατε, υμνείται η ομορφιά της κόρης. Προσπαθήστε με τη σειρά σας να περιγράψετε τη μορφή της (την εξωτερική της εμφάνιση).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β) Ποια εκφραστικά μέσα (εικόνες και σχήματα λόγου: π.χ. παρομοιώσεις, υπερβολές, προσωποποιήσεις, μεταφορές...) χρησιμοποιούνται, λοιπόν, από το λαϊκό δημιουργό και από πού αντλεί κυρίως την έμπνευσή του; Ποιος είναι ο ρόλος της φύσης μέσα στα τραγούδια; Τι δείχνει αυτό για τη σχέση ανθρώπου και φύσης στο πλαίσιο του λαϊκού πολιτισμού;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2) Να εντοπίσετε μερικά από τα σπουδαιότερα μορφολογικά χαρακτηριστικά των δημοτικών τραγουδιών, παρατηρώντας:

το μέτρο\* (βλέπε στίχο 10 «Λιανοτράγουδα»).....

τον αριθμό συλλαβών ανά στίχο (π.χ. στίχοι 2 και 3, «Λιανοτράγουδα»).....

την ομοιοκαταληξία (υπάρχει;) ..... *(Προσοχή! Αυτή η παρατήρησή σας ισχύει κυρίως για τα λιανοτράγουδα και όχι για όλα τα δημοτικά τραγούδια.)*

τη νοηματική αυτοτέλεια των στίχων (ή δίστιχων) .....

τη χρήση ιδιωματισμών.....

τα μέρη του λόγου που χρησιμοποιούνται κυρίως και γιατί;.....

.....

**\*Ο ρυθμός στην ποίηση γεννιέται από το μέτρο, δηλ. την εναλλαγή τονισμένων και άτονων συλλαβών:**

**α) ιαμβικό μέτρο** = η εναλλαγή μια άτονης και μιας τονισμένης συλλαβής, π.χ. καλός,

Η Δέ/σπω κά/νει πό/λεμο /με νύ/φες και/ μ' αγγό/νια (δημ. τρ.)

**β) τροχαϊκό μέτρο**= μια τονισμένη μια άτονη, π.χ. γέρος, θέρος,

«Σε γνω/ρίζω α/πό την /κόψη

του σπα/θιού την/ τρομε/ρή» (Δ. Σολωμός, *Εθν. Ύμνος*)

**γ) ανάπαιστος** = 2 άτονες, μία τονισμένη, π.χ. δυνατός

π.χ. ηλιοπά/τητοι δρό/μοι και γύ/ρω μπαξέ/δες (Κ. Βάρναλης, *Η Μάνα του Χριστού*)

**δ) μεσοτονικό**= 1 άτονη, 1 τονισμένη, 1 άτονη, π.χ. δροσάτος, κεφάτος

«Το χάρα/μα επήρα,

του ήλιου/ το δρόμο

κρεμώντας/ τη λύρα

τη δίκαιη/ στον ώμο» (Δ. Σολωμός, *Ελεύθεροι Πολιορκημένοι*)

• «ΤΗΣ ΚΟΥΜΠΑΡΑΣ ΠΟΓΙΝΕ ΝΥΦΗ» (δημοτικό τραγούδι)

Έχω και μήνες και καιρούς τον αγαπώ δεν είδα,  
τώρα τον βλέπω κ' έρχεται κάτω σ' ανήλιο κάμπο,  
άνθη τον τριγυρίζουνε και μόσχοι τον μυρίζουν,  
και τα σγουρά του τα μαλλιά το νου μου συνεπήραν.  
"Πού ήσουν, λεβέντη μ' όμορφε και πολυαγαπημένε;  
-Καλή σου ημέρα, πέρδικα, χρυσής αυγής τρυγόνα.  
Κόρη, κλειδιά σ' αγόρασα κι αντίκλειδα σ' αφήνω,  
κλείδωσε την καρδούλα σου κι απόμενε τους πόνους.  
Ο κύρης μου κ' η μάννα μου μου 'τοίμασαν το γάμο,  
κι α δεν περηφανεύεσαι έλα να μπης κουμπάρα.  
-Πάω να το πω της μάννας μου κι' ό,τι μου ειπή θα κάμω."

Κινάει και πάει στη μάννα της σα μήλο μαραμένο.  
"Μάννα μου, με καλέσανε να πάω να στεφανώσω  
το νιον οπού καρτέραγες άντρα για να τον πάρω.  
-Και πώς το λες, παιδάκι μου, να πας να στεφανώσης;  
Έχεις ποδάρια να σταθής και μάτια ν' αντρανίσης;  
έχεις και γοργοδάχτυλα ν' αλλάξης δαχτυλίδια,  
και χέρια γοργογύριστα να στεφανογυρίσης;  
-Έχω ποδάρια να σταθώ και μάτια ν' αντρανίσω,  
έχω και γοργοδάχτυλα ν' αλλάξω δαχτυλίδια,  
και χέρια γοργογύριστα να στεφανογυρίσω.  
Μάννα μου, τ' αποφάσισα, θα πάω να στεφανώσω,  
και θε να κάμω υπομονή, γερή καρδιά θα δείξω.  
-Σύρε, παιδί μου, στο καλό και στην καλή την ώρα,  
και να γιομίση η στράτα σου τριαντάφυλλα και ρόδα."

Έκατσε κ' εστολίστηκε τρεις μέρες και τρεις νύχτες.  
Βάζει τον ουρανό μαντί, τη θάλασσα μαγνάδι,  
τον ήλιο βάζει πρόσωπο και το φεγγάρι στήθος  
και του κοράκου το φτερό βάζει καμαροφρύδι,  
την όχεντρα την πλουμιστή κορδέλα στα μαλλιά της,  
τον άμμο τον αμέτρητο ρίχνει μαργαριτάρι.  
Κάνει στεφάνια ολόχρυσα, λαμπάδες ασημένιες  
και δαχτυλίδι πυργωτό της νύφης να χαρίση.  
Παίρνει και πάει στην εκκλησιά ν' αρραβωστεφανώση.  
Βάγιες την πάνε από μπρος και βάγιες από πίσω  
και βάγιες απ' τα δυο πλευρά να μη την πιάση ο ήλιος.  
Στο δρόμον όπου πήγαινε τα μονοπάτια ανθούσαν.  
Κ' ωσάν την είδε η εκκλησιά απ' άκρη σ' άκρη σείστη.  
Παπάς την είδε κι έσφαλε, διάκος κι αποξεχάστη,  
τα ψαλτικά τους έχασαν ψάλτες και καλανάρχοι.  
Ωσάν την είδε ο νιόγαμπρος έπεσε κι ελιγώθη.  
"Παπά, για ματασήμανε, παπά, για ματαψάλλε,  
και γύρισε τα στέφανα και βάλ' τα στην κουμπάρα."  
Κι η νύφη απολογήθηκε με το καμένο χείλι,

"Σύρε να πάμε, μάννα μου, και στ' όνειρό μου το 'δα,  
χρυσόν αϊτόν εβάσταγα κι άλλη μου τότε πήρε.  
Τα ρούχα μου στην εκκλησιά, κι εγώ στο μοναστήρι,  
κι όσο τον χάρηκα κι εγώ να τον χαρή κι εκείνη."

Την ξαγναντεύει η μάννα της απ' ώριον παραθύρι.  
"Καλώς τη θυγατέρα μου, τη φωτογεννημένη,  
κουμπάρα την εστόλιζα και νύφη κατεβαίνει."

### Εργασία:

Το παραπάνω δημοτικό τραγούδι -όπως και άλλα- είναι αφηγηματικό. Επιχειρήστε να το μεταγράψετε (να το μετατρέψετε) σε πεζό αφηγούμενο την ερωτική ιστορία που ξεδιπλώνεται μέσα από τους στίχους του. (Προσθέτοντας εάν θέλετε και δικά σας στοιχεία.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

#### • «Ανάθεμά σε», στίχοι & μουσική: Παντελής Θαλασσινός

Σ' έχω ώρες ώρες μα το Θεό  
τόσο πολλή ανάγκη  
που τρέχουν απ' τα μάτια μου  
θάλασσες και πελάγη

Κλειδώθηκαν οι σκέψεις μου  
μες στου μυαλού τα υπόγεια  
αχ πόσα θέλω να σου πω  
μα δεν υπάρχουν λόγια

Στείλε ένα γράμμα μια συλλαβή  
αν έχεις το Θεό σου  
που κρέμομαι απ' τα χείλη σου  
κι είμαι στο έλεός σου

Ανάθεμά σε δε με λυπάσαι  
που καίγομαι και λιώνω  
που μ' έκανες και σ' αγαπώ  
και τώρα μαραζώνω

Ανάθεμά σε δε με λυπάσαι  
που καίγομαι και λιώνω  
που μ' έκανες και σ' αγαπώ  
και τώρα μαραζώνω

### Εργασία:

1) Περιγράψτε τη συναισθηματική κατάσταση του υποκειμένου. Όπως ο ίδιος λέει, θα ήθελε να πει τόσα πολλά στην αγαπημένη του, μα δεν βρίσκει τα κατάλληλα λόγια. Βοηθήστε τον εσείς και γράψτε - μπαίνοντας στη θέση του- ένα γράμμα ερωτικό...

## Εργασίες:

1) Φέρτε μαζί σας την επόμενη φορά το αγαπημένο σας τραγούδι που μιλάει για την αγάπη και τον έρωτα. Καταγράψτε τους στίχους του & τους συντελεστές του, το θέμα του, πείτε γιατί σας αρέσει τόσο πολύ, πώς σας κάνει να νιώθετε -όταν το ακούτε-, σε ποιο είδος μουσικής ανήκει και τι γνωρίζετε γι' αυτό το είδος.

[illegible]

**2)** Όσοι ασχολείστε με τη μουσική προσπαθήστε να μελοποιήσετε ένα ερωτικό ποίημα ή να γράψετε μουσική που θα συνοδεύει την ανάγνωσή του. Εξηγήστε γιατί το επιλέξατε: Τι σας άρεσε σ' αυτό; Τι συναισθήματα και σκέψεις σας προκάλεσε κ.λπ.

## Ή (εναλλακτικά)

**2)** Προσπαθήστε να γράψετε μερικά λιανοτράγουδα ακολουθώντας τους κανόνες που εντοπίσατε μόνοι σας παραπάνω (στη σελίδα 2, άσκηση 2).

Πιο μπροστά περιηγηθείτε στο διαδίκτυο (π.χ. στις ιστοσελίδες

[http://www.myriobiblos.gr/afieromata/dimotiko/txt\\_lianotragouda\\_next.html#1](http://www.myriobiblos.gr/afieromata/dimotiko/txt_lianotragouda_next.html#1)

[http://www.stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=details&song\\_id=1148](http://www.stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=details&song_id=1148)

<http://www.mantinades.gr/>

<https://sites.google.com/site/mesleroi/Home/tradition/mantinades/tou-chorismou-kai-tou-sebnta>)

ή/και ξεφυλλίστε τα βιβλία του Λίνου Πολίτη: 1) *Ποιητική Ανθολογία*, τόμος Β΄. Αθήνα: Δωδώνη & 2) *Δημοτικά Τραγούδια*. Αθήνα: εκδ. Καλοκάθη) (τα οποία μπορώ να σας δανείσω) αναζητώντας ερωτικά δίστιχα. Θα σας βοηθήσουν να εμπνευστείτε τα δικά σας...

[illegible]

## «Μη μιλάς άλλο για αγάπη», στίχοι & μουσική: Διονύσης Σαββόπουλος (1964)

(<http://www.youtube.com/watch?v=T5hQf7KdQII>)

Μία η άνοιξη ένα το σύννεφο χρυσή βροχή  
βροχή που χόρευε σε κάμπο ώριμο ως το πρωί  
σαν στάχτα έλυσες πάνω στους ώμους μου χρυσά μαλλιά  
σαν στάχτα χόρεψες σαν στάχτα αμέτρητα ήταν τα φιλιά

Μη μιλάς άλλο για αγάπη η αγάπη είναι παντού  
στην καρδιά μας στη ματιά μας τρώει τα χείλη τρώει το νου  
όταν θα `χουμε υποφέρει καλημέρα θα μας πει  
θα μας φύγει θα ξανάρθει κι όλο πάλι απ' την αρχή

Μία η θάλασσα ένας ο ήλιος της γλάροι λευκοί  
ήλιος και θάλασσα γλυκό κορίτσι ζεστό πρωί  
πρωί κι ορθάνοιξα τα δυο σου πέταλα μ' ένα φιλί  
κι εσύ μου χάρισες όλη την άνοιξη σ' ένα κορμί

Μη μιλάς άλλο για αγάπη η αγάπη είναι παντού  
στην καρδιά μας στη ματιά μας τρώει τα χείλη τρώει το νου  
όταν θα `χουμε υποφέρει καλημέρα θα μας πει  
θα μας φύγει θα ξανάρθει κι όλο πάλι απ' την αρχή

Χθες ήταν έρωτας χθες ήταν σύννεφο χρυσή βροχή  
χθες ήταν θάλασσα γλάρος που χόρευε με το πρωί  
τόρα είναι η σιωπή τόρα είναι η λησμονιά κι ο χωρισμός  
κι όλα τα αστέρια του θαρρείς πως έσβησε ο ουρανός

Μη μιλάς άλλο για αγάπη η αγάπη είναι παντού  
στην καρδιά μας στη ματιά μας τρώει τα χείλη τρώει το νου  
όταν θα `χουμε υποφέρει καλημέρα θα μας πει  
θα μας φύγει θα ξανάρθει κι όλο πάλι απ' την αρχή

**Εργασίες:** α) Προσπαθήστε να περιγράψετε την αγάπη- έρωτα έτσι όπως αποτυπώνεται-παρουσιάζεται στο παραπάνω τραγούδι από τον Δ. Σαββόπουλο. β) Σκεφτείτε: ποια μπορεί να είναι τα κοινά στοιχεία ανάμεσα σε ένα ποίημα και σε ένα τραγούδι; Δηλ. ένα τραγούδι και ένα ποίημα έχουν ομοιότητες στη μορφή (π.χ. στροφές, ομοιοκαταληξία); Στα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιούν (εικόνες, σχήματα λόγου...); Στη θεματολογία τους; Στο ρυθμό; Συμβουλευτείτε και την καθηγήτριά σας στο μάθημά της Μουσικής.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## MONIKA, “JES, I DO” <http://www.youtube.com/watch?v=-5ma5jIJZxc>

(Σημείωση: Οι στίχοι του τραγουδιού είναι γραμμένοι στα αγγλικά.)

Ήρθε 27 Δεκεμβρίου και είναι Σάββατο νομίζω  
η Ελλάδα γίνεται λευκή και κάνει κρύο  
στ’ αλήθεια δε μας νοιάζει

Συνεχίζω να σκέφτομαι τον τρόπο που γνωριστήκαμε  
μοιάζει με παραμύθι  
είσαι η πριγκίπισσα η πιο όμορφη που έχω δει  
είμαι απλά ένας πρίγκιπας

Μπορώ να σε κάνω να παίζεις,  
μπορώ να σε κάνω να χαμογελάσεις  
να σε ασφαλίσω στην ανόητη αγκαλιά μου

Είσαι το γλυκύτερο φιλί μου  
είσαι η αθανασία μου  
είσαι ο όμορφος κόσμος μου  
περιστρέφεται στο μικρό μυαλό μου

Τώρα φιλιόμασταν και λέγαμε  
μόνο μικρά «ΥΠΟΣΧΟΜΑΙ»  
αλλά η αλήθεια είναι ότι αυτό που θέλαμε να πούμε  
δεν μπορεί να ειπωθεί

Και υπόσχομαι να μην αφήσω ποτέ το θάνατο  
να σε πάρει από μένα  
Θα μας πετάω άστρα άστρα άστρα  
να ευχηθώ να μην πεθάνουμε ποτέ

Είσαι ο πιο λαμπρός μου ήλιος  
είσαι η κρυστάλλινή μου θάλασσα  
είσαι ο πιο ηχηρός μου ρυθμός  
που χτυπάει μέσα στην καρδιά μου

Θα σε κάνω να γελάσεις  
θα σε κάνω να πετάξεις σε λαμπρούς ήλιους  
όπου θα ζήσουμε ευτυχισμένοι

### Εργασίες:

1) Σύμφωνα με τους παραπάνω στίχους: τι είναι- τι σημαίνει για τον καθένας μας αυτός που αγαπάμε και τι μπορεί να προσφέρει η αγάπη-ποια είναι η δύναμή της (δηλ. τι μπορεί να κάνει αυτός που αγαπά);

2) Συχνά οι ερωτευμένοι δίνουν όρκους - υποσχέσεις, όπως και στο παραπάνω τραγούδι. Να γράψετε ένα δικό σας όρκο... (ως πεζό κείμενο ή με τη μορφή στίχων κατά προτίμηση!) (Διαβάστε και τον όρκο αγάπης του Ρωμαίου και της Ιουλιέτας που ακολουθεί...)

## Ουίλιαμ Σαίξπηρ, *Ρωμαίος κι Ιουλιέτα*

**ΡΩΜ.** Κυρά μου, μα το ευλογημένο αυτό φεγγάρι  
που ασημοβάφει τις κορφές των δέντρων –

**ΙΟΥΛ.** Όχι, μην παίρνεις όρκο στο φεγγάρι, το άστατο,  
που με τον μήνα αλλάζει κάνοντας το γύρο του,  
μήπως κι η αγάπη σου αλλάζει σαν κι αυτό.

**ΡΩΜ.** Σε τι να σου ορκιστώ;

**ΙΟΥΛ.** Μην ορκιστείς καθόλου· ή, αν θέλεις,  
ορκίσου στον χαριτωμένον εαυτό σου,  
που 'ν' της λατρείας μου ο θεός, να σε πιστέψω.

**ΡΩΜ.** Αν η καρδιά μου, αγάπη μου—

**ΙΟΥΛ.** Άσε, μην ορκιστείς. Μ' όλη μου τη χαρά για σένα,  
δε χαίρομαι τη συμφωνία μας τούτη απόψε:  
πολύ 'ρθε ορμητικά, πολύ αναπάντεχα, πολύ άξαφνα·

πολύ σαν αστραπή, που χάνεται προτού

να ειπείς αστράφτει. Καληνύχτα, αγάπη μου!

Μπορεί τούτ' το μπουμπούκι της αγάπης μας  
να 'ναι όμορφος ανθός όταν ξανανταμώσουμε.

Καλή σου νύχτα, καληνύχτα! Κι η γλυκιά γαλήνη  
που νιώθω στην καρδιά μου και δικιά σου ας γίνει!

**ΡΩΜ.** Ω! θέλεις να μ' αφήσεις έτσι απαρηγόρητον;

**ΙΟΥΛ.** Σαν τι παρηγοριά θέλεις ετούτ' τη νύχτα;

**ΡΩΜ.** Σού 'δωσα την πίστη μου αγάπη, δώσ' μου τη δικιά σου.

**ΙΟΥΛ.** Εγώ σ' την έδωσα προτού μου την ζητήσεις·  
και πάλι θα 'θελα να 'ταν δικό μου χτήμα.

**ΡΩΜ.** Να μου την πάρεις θέλεις; Και γιατί καλή μου;

**ΙΟΥΛ.** Για να φανώ απλοχέρα να σ' την ξαναδώσω.

Μα κάνω ευκή για κάτι που έχω δα: η απλοχεριά μου  
έχει της θάλασσας την άπλα, και η αγάπη μου  
το βάθος της· όσο περσότερη σου δίνω,  
τόσο περσότερη έχω, τι άπειρα είναι και τα δυο.

(Φωνή της παραμάνας από μέσα.)

Κάποιον ακούω μέσα· χαίρε, αγάπη μου ακριβή!

—Αμέσως παραμάνα μου!— Γλυκέ Μοντέγο,  
να 'σαι πιστός. Περίμενε λιγάκι, θα ξανάρθω. (Βγαίνει.)

**ΡΩΜ.** Ευλογημένη, ευλογημένη νύχτα! Πώς φοβάμαι,  
μην, όντας νύχτα, όλ' αυτά είναι μόνον όνειρο  
πάρα πολύ γλυκό για να 'ναι αλήθεια. (Πράξη Β', σκηνή 2)



Οι παραπάνω εργασίες υλοποιήθηκαν ομαδικά στο σχολείο αλλά και ατομικά στο σπίτι κατά τη διάρκεια 4-5 διδακτικών ωρών (Β΄ Φάση: εργασία σε ομάδες). Ο καταμερισμός τους ήταν διαφορετικός σε κάθε τμήμα, ανάλογα με τις δυνατότητες της κάθε ομάδας και το διαθέσιμο χρόνο (θέση μαθήματος στο Ω.Π.). Στην περίπτωση των ατομικών εργασιών έπρεπε στην επόμενη συνάντηση να κουβεντιάσουν τις απαντήσεις τους όλοι μαζί και να προχωρήσουν σε τυχόν διορθώσεις, προσθήκες, αφαιρέσεις κ.λπ.